

Maraine (3) – Ballet op het strand

Terwijl er van Maraine geen foto's bestaan van voor haar huwelijk (ze was tweeëntwintig toen ze trouwde), is er van Bompie een schoendoos vol met jeugdfoto's.

Zo stil en introvert ik hem als grootvader heb gekend, zo'n vrolijk, ja zelfs bijna uitbundig kind moet hij zijn geweest. Op bijna elke foto staat hij met een brede glimlach, hij kijkt zelfverzekerd in de lens, hij poseert, trekt soms een gekke bek. Op de foto's is hij meestal het enige kind in een gezelschap van volwassenen. Opmerkelijk want in de jaren twintig en dertig waren kroostrijke gezinnen eerder regel dan uitzondering. Maraine en haar vijf zussen zorgden maar voor vier nakomelingen. Drie zussen bleven, hoewel gehuwd, zelfs kinderloos.

De camera werd voornamelijk bovengehaald op familiefeestjes of werd meegenomen op uitstapjes.

Naar zee ging men 'en famille'. Op de foto's zitten ze met wel twintig verzameld rond de gehuurde strandcabine. De jonge mensen zitten in zwembroek of zwempak in het zand. De ouderen (en je was oud vanaf je veertigste) zitten op een stoel: de mannen in zondags pak, de vrouwen in hun beste jurk, zowel de mannen als de vrouwen dragen een hoed. Er zitten bizarre, geënceneerde groepsfoto's tussen.

Geïnspireerd door de Hollywoodballetten uit die tijd liggen Bompies nonkels en tantes in een grote cirkel op het strand. Hun voeten wijzen naar elkaar, hun armen zijn gespreid en hun handen raken die van hun buurman of -vrouw.

Op een andere foto zitten ze allemaal met opgeheven knieën achter elkaar in het zand, met een hand op de schouder van de volgende in de rij. Er zijn foto's waarop ze van klein naar groot gerangschikt staan, of van groot naar klein, foto's waarop de mannen zitten en de vrouwen staan, enz...

Op één foto poseert Bompie als denker van Rodin die met moeite zijn lach kan inhouden, terwijl zijn nonkels en tantes op de achtergrond een kleine, menselijke piramide vormen. De groep staat altijd centraal. Alleen van een ouder familielid wordt soms eens een soloportret gemaakt, die trekt dan een gezicht alsof hij of zij voor een staatsieportret poseert.

Ook naar het park trekt men in groep.

Als ik door het Citadelpark naar het station wandel, passeer ik langs de plekken waar mijn overoudtantes en -nonkels bijna honderd jaar geleden poseerden. De bomen zijn wat hoger en dikker geworden, maar veel foto's zijn nog perfect te situeren. De hazewind van Domien Ingels schrikt nog altijd van zijn spiegelbeeld in het water en wanneer je door één van die in elk seizoen koele grotten in de Zwitserse vallei bent gewandeld, bots je nog altijd op de muziekkiosk. De eenden en ganzen in de grote vijver zijn verre nazaten van de vogels op de zwart-wit foto's en de rozentuin is nog altijd een populaire plek

voor huwelijksfoto's, nu vooral bij Turkse families.
In de krant lees ik dat het stadsbestuur flink in het park wil investeren. Ik hou mijn hart vast als ik lees dat men meer evenementen in het park wil laten plaatsvinden, dat de parkbezoekers er iets moeten kunnen beleven. Er komt een parkbar, want een publieke ruimte waar men niets kan consumeren is niet meer van deze tijd. Het park moet ook 'opener', geen te dichte begroeiing, geen paadjes die naar nergens leiden, je zou eens kunnen verdwalen. Laten we hopen dat het park geen pretpark wordt.

Maraine (4) – Bresliennetaart en muilperen

Voor het vak dialectologie kregen ze een opdracht met veldwerk. Bij oudere Gentenaars moesten ze nagaan hoeveel verschillende woorden voor 'kaakslag' er nog in omloop waren. In 'Lievrouw-Coopman', het Gents woordenboek, stonden er maar liefst vierentachtig synoniemen voor 'koaksmete' opgelijst.

Op een druilerige vrijdagmiddag trok hij met een medestudente, een goedlachs meisje met paardenstaart uit Kortrijk, naar het clubhuis voor senioren aan de Ottergemsesteenweg. Hij kende dit clubhuis door Maraine. Ze was er vaste klant en ging er bijna elke weekdag kaart spelen. Ze was er bij de oudsten, maar volgens Mémé won ze nog bijna elk spelletje.

Ze werden onthaald met koffie en bresliennetaart (die hij herkende als van bakkerij P.). Maraine zat aan een tafeltje van vier kaart te spelen.

'Kijk hoe geconcentreerd ze bezig is', zei hun contactpersoon, een vriendelijke maar kordate vrouw, die ook al goed in de zestig was en bijna elke dag als vrijwilligster in het clubhuis kwam helpen, 'Kom, we zullen hen eens goedendag zeggen.'

'Uw achterkleinzoon is hier', sprak de vrouw met luide stem.

Maraine en haar medekaarters keken op van hun spel.

'Uw achterkleinzoon.'

Maraine glimlachte en knikte, maar het leek niet goed tot haar door te dringen wie hij was.

‘Het is omdat ze jou in een andere context ziet, dat ze jou niet direct herkent. We zullen eerst de interviews doen, straks kunnen we nog eens proberen.’

Ze kregen elk een groepje toegewezen. Hij had wat gevreesd voor zijn collega, die het Gents niet machtig was, maar de geïnterviewden reageerden ook bij haar overenthousiast. Velen interpreteerden de opdracht ruimer dan ze bedoeld was en dachten dat ze zoveel mogelijk scheldwoorden in het Gents moesten geven: ‘Kluutzak, ne schup in eu kluute, voddemarchand, leegganger, greppeschijter, nieuweert, ...’

Bij een freel, deftig dametje in mantelpak leken alle obscene woorden, die ze haar hele leven had ingeslikt en opgespaard, er nu in één gulp uit te komen. Sommige senioren vertelden hen hele stukken uit hun leven. Het waren soms ontroerende verhalen en het speet hen dat ze geen bandrecorder hadden meegenomen. Het Gents dat in het clubhuis werd gesproken, was niet hetzelfde als dat van Mémé. Nee, hier sprak men nog het Gents uit de vorige eeuw, uit een tijd dat Gent nog een stad van voornamelijk arbeiders was. De klanken waren rauwer en harder. Hier was een brug nog ‘een brigge’, mensen waren ‘menschē’ en men gebruikte nog de dubbele negatie zoals in ‘ik en durf er nie op paaze’ of ‘ik en doe da nie’, of zelfs een driedubbele: ‘ik en è da nuujt nie gedaan.’ De r-en rolden dat het een lieve lust was (de tongpunt-r was hier nog niet vervangen

door de huig-r, die eigenlijk nog niet zo lang als typisch Gents wordt beschouwd.)

De interviews duurden veel langer dan ze gepland hadden en toen de seniorenmiddag erop zat, hadden ze lang niet iedereen kunnen spreken. Ontroerd en aangestoken door de energie en het enthousiasme van de clubhuisbezoekers trokken ze met meer dan vijftig synoniemen voor 'koaksmete' huiswaarts.

De volgende dag sprong hij eens binnen bij Mémé en Bompie. Hij vertelde hen over zijn wedervaren in het clubhuis en vroeg hen of zij nog andere woorden voor 'koaksmete' kenden.

'Ik zou er geen weten', zei Mémé, terwijl ze hem een stuk taart en een tas koffie voorschotelde, 'ik heb nog nooit iemand geslagen ...'

'Een soufflette', begon Bompie vanachter zijn glaasje jenever, een pirre, een pirre op eu moale, een muuke.'

'Dat zijn schone woorden', zei Mémé gespeeld boos.

Met een glimlach die bij elke reeks woorden wat breder werd, somde Bompie verder op: 'een toarte, ne pardaf, ne slag, ne plets en ne klets, ...'

De voordeur ging open. In de gang hoorden ze gestommel.

Maraine kwam terug van haar kaartmiddag.

'Ah, wie dat we hier hebben', zei ze toen ze hem aan de keukentafel zag zitten, 'Dat is lang geleden', ze wees naar zijn krullen,

'Zo schoon haar. Vroeger had ik ook zo'n schone kop haar.'